

Streszczenie

Reliktowe bory limbowe w Tatrach stanowiły jedno z najsłabiej poznanych zbiorowisk roślinnych w Karpatach. Lasy te po raz pierwszy jako oddzielne zbiorowisko *Cembro-Piceetum* zostały opisane w latach 70-tych XX w. (Myczkowski 1970). Jednakże z uwagi na niewystarczającą liczbę danych, stanowisko to było kwestionowane. Matuszkiewicz (2008) zaliczył wszystkie płaty lasów z limbą w Tatrach do górnoreglowych świerczyn *Plagiothecio-Piceetum*, ograniczając ich zasięg wyłącznie do Tatr Wysokich i granitowego podłoża. Również struktura tatrzańskich drzewostanów z limbą była słabo poznana. Dlatego celem niniejszej pracy było określenie stanowiska syntaksonomicznego borów limbowych w Tatrach (Zięba i in. 2018) i ich zasięgu, charakterystyka siedliskowa, w tym weryfikacja występowania tego typu lasów na podłożu wapiennym (Zięba i in. 2019), a także opis struktury drzewostanu (Zięba i in. 2020).

W tym celu wykonano 108 zdjęć fitosocjologicznych (Braun-Blanquet 1964) w całym zasięgu występowania limby w Tatrach oraz skartowano za pomocą metody topograficznej (Faliński 1990) płaty tych lasów (Zięba i in. 2018, Zięba i in. 2019). Dane dotyczące struktury drzewostanu zebrano na 8 kołowych powierzchniach (5 ar) wchodzących w skład siatki (500 m x 500 m) stałych pow. badawczych TPN (Bodziarczyk i in. 2019).

Numeryczna klasyfikacja zebranych zdjęć fitosocjologicznych wykazała (Zięba i in. 2018), że tatrzańskie bory limbowe stanowią dwa oddzielne od *Plagiothecio-Piceetum* zespoły roślinne. Bory limbowe porastające granitową część Tatr charakteryzują się znacznym podobieństwem do ich alpejskich odpowiedników i powinny być wspólnie traktowane jako jeden zespół *Vaccinio-Pinetum cembrae*. Bory limbowe rosną również na wapieniu i tworzą tam zbiorowisko *Swertio perennis-Pinetum cembrae* ass. nov. (Zięba i in. 2018). Łączna powierzchnia borów limbowych w Tatrach to 917 ha (166,38 ha w Tatrach Polskich). Występują one we wszystkich częściach Tatr, tj. Tatrach Wysokich, T. Bielskich i T. Zachodnich oraz na zróżnicowanych typach podłoża. Bory limbowe preferują strome stoki o wystawie zachodniej, położone w strefie górnej granicy lasu (1300-1650 m n.p.m.) (Zięba i in. 2019). Średnie zagęszczenie drzew w borach limbowych wynosi 618 drzew/ha, a pierśnicowe pole przekroju 23,17 m²/ha. Skład gatunkowy borów limbowych jest znacznie bardziej zróżnicowany aniżeli w górnoreglowych świerczynach. Drzewostan zdominowany jest przez

limbę i świerka, domieszkę stanowią jarzab pospolity, brzoza karpacka, modrzew europejski i wierzba śląska (Zięba i in. 2020).

Słowa kluczowe: *Pinus cembra*, lasy górnoreglowe, *Vaccinio-Pinetum cembrae*, *Swertio perennis-Pinetum cembrae*, siedlisko Natura 2000, geobotanika, modelowanie środowiskowe